

ИНТЕГРИТЕТ НА КОНСТРУКТИВНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ И БИТОВИ ДЕЙНОСТИ С НОВИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПРАКТИКА

Радка Гайдова

Българското предучилищно възпитание има вековна история и богати традиции. Те носят в себе си мъдростта, но и непрекъснат стремеж към усъвършенстване и съвременност. Тази позиция на предучилищното възпитание е утвърждавана във времето.

До 90-те години на XX в. предучилищната практика у нас е създадена и ползвала редица програми, но винаги образователната практика е ръководена и организирана по последно внедрената. Подобен подход водеше до шаблонност и унификация в методическото реализиране на целите и задачите на предучилищната подготовка на децата.

След 90-те години в предучилищната практиката едновременно се прилагат повече от една програми – три. Тази алтернатива доведе до постепенно разчупване на установените стереотипи и даде възможност постиженията да се запазят и доразвият, слабостите да се отстранят и намалят, както и да се очертаят новия статут и тенденции на преосмислените съобразно тях, цели и задачи на предучилищната подготовка.

Сега българското предучилищното възпитание е богато, не само със своя опит, но и с методическата осигуреност от множество дидактични системи и учебни помагала. Наличието им утвърждава тенденцията да се въведат алтернативни практики, позволяващи разнообразие, динамика, гъвкавост и отвореност на учебните модели от една страна, и от друга – да бъдат приложени образователни практики без аналог в опита на миналото и в съответствие с преоритетите на възпитанието и обучението на 2–7-годишните деца в условията на съвременното на XXI в.

Един от аспектите на този процес са подходите за приемственост и интеграция на образователното съдържание в разнообразието от начините за неговото методическо интерпретиране и практическо реализиране.

Проблемът за интеграцията в обучението придобива все по-голяма актуалност, макар че не е нов за педагогическата теория и практика.

Интеграцията, като феномен на педагогическия процес има своите дълбоки обективни социални, гносеологически, педагогически, психологически, физиологически, философски, социологически... основания и закономерности на развитие и изучаване. От възможностите за интегриране на образователната среда (условия, средства, изисквания...) с потенциала на обучавания, в голяма степен зависи развитието на индивидуалните способности на неговата личност.

Изучаването на съдържанието на всеки учебен предмет, дейност или практика е процес на усвояване, но и процес на неговото преосмисляне, прегрупиране и приложение в различни ситуации и условия. Изхождайки от тази гледна точка учебната дейност е познавателна и преобразуваща. При реализирането в единство на тези нейни функции важно значение за структурата, организацията и ръководството на учебния процес имат обединителните педагогически закономерности. В основата им лежи разкриване и изясняване на връзките и отношенията между фундаментални понятия, факти и явления от действителността, чрез изучаването на които се усвоява съдържанието на всеки учебен предмет, дейност или практика.

В педагогическата теория и практика те са известни като: приемственост, обединяване, взаимодействие, сътрудничество, единство, комплексност, синтез, свързване, завършеност, цялостност... (6) Всяко едно от тези значения може да бъде отнесено с различна степен на съдържателност към една или друга познавателна област. Напр: педагогика – взаимодействие, комплексност, приемственост; психология – синтез, единство; социология – обединяване, системност; философия – свързаност на социалните явления, единност на схващане и съществуване;... Независимо от разнообразието в смисловите значения на тези понятия, те могат да бъдат обобщени с един термин “интеграция”, който обозначава обща трактовка. В исторически аспект развитието на идеите за интегрирано обучение съществува голямо разнообразие на становища и интерпретации. Едно единствено обяснение на понятието “интеграция” няма. Обединяващото между всички термини е, че те отхвърлят “независимото” обучение по отделните предмети и дейности. В този смисъл функцията на интеграцията в структурата на обучението има разнороден статут, поради който се прилага по различни начини. Това я прави трудно за диференциране понятие. Оттук произтича констатацията, че тя е проблемно ориентирана към познавателната област и в същото време може да се възприема и като допълваща диференцираната познавателна дейност (1, 4).

Разновидностите на интегрираното обучение могат да бъдат обобщени в няколко направления: (1)

● Комплексно обучение – важно място заема централната идея (знание), което синтезира жизнен комплекс от елементи на обучението и практическо приложение на знанията. В този смисъл интеграцията, често пъти е привидна и случайна.

● Център на интереса (Декроли) – изгражда структурата на обучението върху център от интереси на обучавания.

● Принцип на действието (Д. Дюи) – препоръчва предимно ръчни занимания, които култивират знания, чрез практическа дейност.

● Система на Монтесори – акцентира на свободното възпитание и активност, които се развиват според потребностите в различните етапи от развитието на личността.

● Система на проектите (Килпатрик) – учебното съдържание се разделя на определен брой проекти, които се разглеждат и като технологична организация на обучението.

● Система за работа по групи – предлага свободно обособяване на обучаваните по групи, които избират обекта на своята учебна дейност. При определени условия групите могат да се обединяват.

Посочените разновидности на интеграцията са характерни за обучението в края на XIX в. и началото на XX в. Те определено подценяват ролята на научните знания, на учителя, на качествата на личността... и фетишизират свободното възпитание, индивидуализацията или разглеждат отделно природните от социалните явления и от потенциала на обучавания (1).

Днес те представляват само хипотетични стратегии, които частично са редуцирани в съвременните функционални постановки при изясняване на съдържанието, закономерностите и тенденциите за интеграция на обучението.

Съвременната интеграция в учебната дейност е полифункционална. Тя се разглежда като синтез между закономерностите в развитието на познавателните области и позицията на личността (обучаван, обучаващ) в процеса на тяхното взаимодействие.

Съвременните тенденции за интеграция в процеса на обучение се утвърждават все повече като начин за усъвършенстване на структурирането на учебното съдържание.

Разграничени са нива на интеграция: (1)

● Структурна (количествена) и функционална (качествена). Първата обединява структури (учебни предмети, дейности), а другата – обединява познание около определен принцип, идея, тема...

- Интрадисциплинна и интердисциплинна, т.е. вътрешнопредметна и междупредметна.

- Вертикална и хоризонтална. Първата е между определени степени, периоди, групи и т.н., а хоризонталната – между дейности от една област.

Съществена характеристика на интеграцията, която съпровожда познавателните процеси е синтезът. Значението на синтеза за обучението е в неговата класическа концепция, като метод за анализ на изучаваните явления и обекти и взаимодействието между тях. Интеграционните процеси се съпровождат и в голяма степен се характеризират от различните видове синтез:

- Линеен – линейно разположение на учебното съдържание, т.е. тематични еденици;

- Концентричен – спираловидно разположение на учебното съдържание;

- Методологичен – представя философско-методологичната основа на познанията;

- Холистичен – осигурява връзка на обучението с житейски ситуации и обществения опит между човека (обучавания) и околната среда.

Абсолютизирането на синтеза като основа за осъществяване на интеграцията е неоснователно. Значими за интеграцията са взаимните връзки между компонентите и техните функционални характеристики в технологията на обучение.

Интеграцията ориентира технологиите на обучение към съвременна и перфектна образователна среда, компенсаторност на познавателната информация, преминаване от традиционните възпроизвеждащи подходи към продуктивни за преподаване и усвояване на знания, които развиват способностите и индивидуалния стил на познавателните действия на обучаваните*.

Интеграцията като проблем на обучението в предучилищна възраст е основен принцип на системата за възпитание и обучение, който гарантира положително и перспективно развитие на детето. Тя осигурява обвързаност и взаимодействие на целта, задачите, съдържанието, формите, методите и

---

* Значими за интеграцията са взаимните връзки между компонентите и техните характеристики в технологията на обучение.

похватите за възпитание и обучение на детето, поради което се определя като израз на хуманен подход към детската личност.

От друга гледна точка интеграцията в обучението в предучилищна възраст непосредствено е свързана със зависимостта между степените на образователната система поради факта, че основната задача на детската градина е да подготви прехода на детето към училище, както и да изгради необходимата общата и специална готовност за извършване на учебна дейност (4).

Интеграцията е един от основните параметри на концептуалния модел на програмата за подготвителна група, който има за задача да осигури взаимовръзка между всички образователни направления; да изгради вътрешна интеграционна система във всяка дейност, както и да съдейства за структуриране на отворен учебен модел по всяко образователно направление, осигуряващ връзката със съответния учебен предмет в I клас (5).

Образователно направление “Конструктивно-технически и битови дейности”, като дейност със специфично технологично образователно съдържание не само изисква, но и налага характерни начини за интеграция. Тяхната проява е многопосочна, но може да бъде систематизирана на няколко нива:

- вътрешно-съдържателно:
  - между образователни ядра в самата дейност;
  - с технически и технологични дейности;
  - с обслужващи битови дейности;
  - с учебен предмет “Домашен бит и техника” в началното училище.
- външно-съдържателно:
  - с другите образователни направления за предучилищна подготовка;
  - с играта, като типична дейност за детството;
  - с психолого-педагогически науки.
- тенденции на образователна практика:
  - относно педагогическото взаимодействие;
  - относно дейностния характер на обучението;
  - относно субекта на обучение.
- социално.

Първото ниво на вътрешно-съдържателната интегралност и взаимодействие по КТБД* е в осъвремененото образователното съдържание за предучилищна възраст, което доведе, както до структурно-процесуални, така и до съдържателно-терминологични преобразувания в дейността остава същото в трите образователни ядра: конструиране и моделиране, обработване и съединяване на материали и грижи за себе си и дома. В своята самостоятелност и единство те изграждат система с оптимална структура, позволяваща прилагане на съвременна учебно-методическа технология за учене и действие, както и осъществяване на интегративно-трансферна роля на дейността при провеждане на педагогическото взаимодействие.

- Конструиране и моделиране – представя системата от знания за усвояване на взаимовръзките между параметрите на техническите обекти в отношението “образ – конструкция – функция“, за пресъздаване в продуктивно-технологичен план постиженията на техниката и за изграждане на позитивно отношение към технологиите.

- Обработване и съединяване на материали – уточнява и систематизира представите за разнообразието на материалите за конструиране и способите за ръчно обработване, чрез изработване на предмети – играчки, с които в игрово-приложни и продуктивно-пресъздаващи ситуации формира прагматично отношение към заобикалящия предметен свят и към социалната култура на обществото.

- Грижи за себе си и дома – изгражда комплекс от социални умения за създаване на уют, красота и хармония в индивидуалността, бита и взаимоотношенията.

От кратката характеристика на познавателните ядра се установяват новите образователни параметри на вътрешното взаимодействие между съдържанието и тематична обособеност на направлението. Този подход на структуриране позволява осъществяване на продуктивната същност на дейността, на характерната за нея познавателно-практическа основа при която натрупването на социално-субективен опит е реално само чрез взаимодействие с технически средства и материали в достъпна образователно-технологична среда. Научаването на знания и умения за конструиране и натрупването на технологичен опит за възприемане на заобикалящата предметна среда е субективно обусловен и продължителен процес, в който всяко дете има свой собствен и индивидуален стил на научаване. Очакванията са той да бъде открит и стимулиран, чрез предложеното в учебната програма

---

* КТБД – Конструктивно-технически и битови дейности.

образователно съдържание, интегрирано от разнообразните форми и възможностите на техните вариантни комбинации, които осигуряват подходяща и достъпна среда за възприемане, изпробване и изразяване на специалните знания и умения за конструиране (3).

Съвременният начин на живот е немислим, дори невъзможен без техниката и технологиите. Широкото им навлизане в битя на човека налага тяхното опознаване, усвояване и натрупване на технологичен опит и способности за приложение да започне в детска възраст. Основите на тази обществена потребност практически се поставят в предучилищна възраст, чрез обучението по конструктивно-технически и битови дейности.

В тази алтернатива се открива второто ниво на интегритет – с техническите дейности и технологии. Боравенето с тях в детска възраст има множество алтернативи: предмети, обекти, материали, играчки, компютър, Lego... Същите не са обект само на опознаване по КТБД, но те представляват типични учебни и игрови средствата за усвояване и прилагане на технически знания, както и за натрупване на технологичен опит. Синтезът и комплексността между тях и дейността е явен, динамичен и има значим принос за усвояване на предвиденото образователно съдържание.

По особена е вътрешно-съдържателната интеграция на технологичната дейност с обслужващо-битовите действия. Тя се открива в съпровождащите обслужващи действия, които подпомагат осъществяването на цялостния технологичен процес. Често те са свързани със сръчности, умения за планиране, за представяне на резултата и неговото приложение, но най-вече на пътя за неговото постигане. В случая интегритета е във взаимодействието между техническите и конструктивните умения, които дълбоко в същността си разкриват връзката и единството на практическата и познавателната страни на конструктивно-техническите и битови дейности (2).

Неоспоримо е значението на обучението по техника и технологии от ранна възраст за ориентиране на детето в сложния и интересен свят на науката и техниката. Конструктивно-техническата и битова дейност, като преднамерена учебна дейност, създава интерес към техниката и технологиите, предразполага към усвояване на технически и технологични знания и умения, развива техническото мислене и техническото въображение, стимулира научаването на термини и понятия от областта на техниката.

Конструктивно-техническата и битова дейност в детската градина е дейността, която информационно и практически осъществява прехода към обучението по Домашен бит и техника в I клас.

При разгръщането на конструктивната дейност детския сетивен опит за предметния свят се уточнява, обогатява и създава база за развитие на интелектуалните способности на детето. За да бъде конструирането успешно детето извършва сложни сензорни актове на възприемане, представяне, съотнасяне в единна система от адекватни мисловни операции – анализ, синтез, обобщение, сравняване и др. които комбинира според изискванията на конструкторската задача, т.е. включват се символната и смислообразуващата функция на мисленето и някои механизми на въображението.

Обучението по конструиране интегрира на различни равнища в организацията на конструкторската дейност на децата знания, умения и опит от всички образователни направления, съставляващи системата на възпитателно-образователната работа в предучилищна възраст.

Особено е взаимодействието на образователните цели по конструиране с тези за формиране на математическа култура, защото то се открива както в съдържателен аспект, така и в похватите за усвояване на умения за: групиране на предмети; сравняване на предмети и обекти; диференциране на части и съотнасяне на част към цяло; формиране на представа за пространство (двумерно, тримерно), усвояване на посоките на пространството; усвояване на знания за геометричните фигури и обемни геометрични форми...

Посочените задачи са основополагащи за двете дейности и сходството между тях не е само съдържателно, а се открива и в алгоритъма на тяхното усвояване. Следователно процесът на формиране на технологични знания е реален и в обучението по математически представи.

Друга интелектуална способност със значим принос за формирането на технически способности чрез обучението по конструиране е овладяването на речта и езика. Връзката между тях се разкрива в някои общи дидактически задачи. Например: усвояване на диалогична свързана реч; овладяване на правилно звукопроизношение; стимулиране на речниковото развитие и обогатяване... Дълбоко в тях се открива връзката им с процеса на усвояване на специфична техническа терминология, без разбирането на която детето не би могло да участва в реални конструкторски ситуации; да изказва мнение; да обяснява идеите си; да назовава конструкции, части, елементи; да разказва за конструираните предмети и обекти; да измисля играта с тях и пр. Изразената смислова обосновка определя техническата терминология като елемент на технологичната култура на детето от предучилищна възраст формирана в единството на език, реч и действие.

Много силна и осезаема е връзката на конструирането с направлението “дете – среда”, защото в основата и на двете са заложени знания за социалния и природния свят. В последното те се усвояват като природни явления в тяхната връзка и закономерности, а първото – разкрива тяхната предметност в социалния живот. В по-общ план те се свеждат до следното съдържание: усвояване на предметна среда – мебели, превозни средства, принадлежности за различни професии, обекти и забележителности, материали...; усвояване на природната среда – природни явления и процеси, флора и фауна, етапи на пресъздаващата дейност; сътрудничество и работа в екип; общуване и приобщаване към света заедно с връстници и възрастни...

Смисълът на неразривната връзка между познавателните стойности на конструирането и ориентирането в социалния и природен свят е в единната теоретична основа на познанието на двете направления, независимо от специфичните подходи на обучение при всяко от тях. Технологичната култура към предметите и обектите, които са обект на тяхното съдържание е в усвоените знания за цялостта на света, в нагласата към него да бъде овладяван и променян съобразно потребностите на обществото, респ. на детето.

Интеграцията на интелектуалните способности на конструирането с естетико-художествените дейности е особена поради факта, че имат много общи допирни точки, което само по себе си означава, че сходствата и взаимодействието между тях са изградени на високо равнище, като: универсалност на използваните материали, инструменти, пособия; усвояване на сензорни еталони; овладяване на естетическите и техническите параметри на пресъздаваните предмети и обекти, установяване и разбиране на взаимовръзката между тях; единност на естетически и технически критерии; усвояване на технологични изисквания за работа с материалите; развитие на художествените и техническите възприятия и усет за съчетаването им; самостоятелно изработване на елементи, според конкретното предназначение на изделието...

Близостта в единството на методите за анализ и обследване на предметите, в способите за пресъздаване и приложение в разнообразни детски игри, от една страна, е алтернатива за целенасоченото осъществяване на съдържанието и задачите поотделно за всяко направление, а от друга – обединеността им е възможност за взаимодействие и сътрудничество, които във висока степен допринасят за интегриране на процесите за усвояване на технологичния опит на обществото. В случая той се изразява в постепенно натрупване на нагласа за пресъздаване на предметния свят и взаимо-

отношенията между хора и предмети, чрез характерни начини – изразни средства или технологични процеси, имащи една цел – изграждане на отношение към технологиите.

Специална е връзката на разгърнатата конструкторска ситуация с двигателната култура, защото за успешното постигане на конструкторската задача от голямо значение са двигателните умения на децата, които се намират в тясна връзка с техническата сръчност и похватност. Конкретно те се свеждат до: развитие на фината моторика и общите моторни умения; двигателна координация и пространствено ориентиране; развитие на сензориката – наблюдение, възприемане, пипане, хващане и пр; двигателни и физически качества... Технологичната култура се открива в точно, сръчно, отзивчиво, без напрежение и с желание изпълняване на достъпни и по-трудни технологични действия и операции по време на конструиране. Измайстореният в този процес предмет поражда чувство на удовлетворение, а то от своя страна – формира отношение и поведение към предметния свят.

Играта е доминираща дейност в детството. Тя генетически предхожда и обуславя зараждането и развитието на другите дейности, поради което те се интегрират от нея и носят игров заряд. В технологична дейност в предучилищна възраст често се използват игрови елементи (игрови действия, игрови роли, игрови правила, игрови средства, игрови сюжети). Способите за техническо обучение и изграждане на технологична култура чрез играта са процеси със своя специфика. При съвместяването им се постига баланс, при който се допуска имитиране на цялостни процеси в тяхното развитие и динамика (2).

Конструирането като игрова дейност изгражда умения за развихряне на детското въображение при организиране на игрова среда и обстановка, както и за разкриване на детската индивидуалност към начините за изразяване на лично отношение и любопитство към действителността. Играта създава реални условия детето, докато претворява, да “попада” в света на възрастните и така по непосредствен начин да се приобщава към тяхната материална и социална дейност, да се учи да действа, да мотивира дейността си, да сътрудничи с връстници и възрастни, да търси промяна, да се развива... и така да опознава себе си и света (3).

Това определя играта като интегриращата връзка в системата на обучението по конструиране.

От разкритата интегрираност на конструктивно-техническите дейности с всички образователни направления следва, че конструирането едновременно

е в пряка и косвена връзка с психолого-педагогическите науки. От педагогиката черпи технологията за организиране на обучение, а с помощта на психологията разкрива особеностите на развитие на познавателните действия и систематизира тяхното формиране във възрастов план по време на обучение, които в единство със съдействието на философията, социологията, физиологията... съдействат за изграждане на съвременна педагогическа система за усвояване на техниката и технологичната среда, чрез достъпна за децата конструктивно-техническа дейност.

Една традиционна задача на предучилищната образователна практика е да развива и усъвършенства съдържателните ориентири на основата на собствените си собствени си съвременни и актуални постижения. Като спазва духа на традиция, настояща и бъдеща осъществяването на подобен тип взаимодействие поддържа тенденциите за приемственост и интеграция на системата на педагогическата практика. В този смисъл, като значим за образователната практика се откроява принципа за интегралност и взаимодействие. Той има основополагащи функции за създаване на програмни системи и съответни педагогически технологии.

Днес педагогическото взаимодействие в образователната практика е монообразно. По своеобразен начин то се разкрива в алтернативните дидактични системи и в разработените към тях образователни пособия и материали.

От тази гледна точка тенденциите в развитието на интеграционните процеси в предучилищната образователна практика са многопосочни.

Относно педагогическото взаимодействие интеграционните процеси не водят до кардинални промени в практиката, но засилват своето въздействие чрез въвеждането на по-добри и по-ефективни технологии и модели на обучение в подготовка на децата за училище. В обучението по конструктивно-техническа и битова дейност те допринасят педагогическото взаимодействие да са:

- осъществява като интересна и емоционална комуникативна дейност;
- развива полифункционално равнище;
- насочва към очакваните резултати;
- гарантира динамика на дидактическата система;
- предразполага към отвореност на средата, към гъвкав трансфер на формите за обучение...

Дейността характер на обучението в предучилищна възраст е една от своеобразните характеристики на образователната практика. Тази съществена

черта на педагогическата технология се гради на водещата дейност за този период – играта, от която и чрез съдействието на която се диференцира обучението и обслужващата битовата дейност. Дълбоката и трайна обвързаност помежду им подпомага развитието и обновяването на интеграционните процеси да съдейства за по-широко отваряне на конструктивно-техническата и битова дейност към другите дейности – игра и обучение и обратно – другите дейности към конструктивно-техническата чрез:

- баланс между дейностите;
- мултиплициране на обмен на познавателни и практически действия, ситуации и намерения в перспектива;
- осигуряване занимателно възприемане и усвояване на познавателна информация;
- компенсаторност на знанията и прагматизъм на действията в разнообразни и смислени за детето позиции в дейността...

Принос на образователната практика в предучилищна възраст е, че детето се възприема като субект на взаимодействие, а не като обект на въздействие. Тази позиция определя субект-субектен начин на комуникиране от които следва промяна в начина за обучение. Същността на тази закономерност се изразява във възможността детето да участва в разкриването на знанието, т.е. то да бъде интегрирано в познавателната дейност като активен и равнопоставен участник със свое мнение и отношение към познавателната информация, а не като обект получаващ готово и еднозначно знание. Интегрирането на субекта на обучение към процеса на обучение има основополагаща и надстройваща функции, защото:

- приобщава детето към процесите на развитие на обществото, прави го съпричастно към тях;
- позволява диференциран подход в индивидуална работа при деца с различна компетентност;
- съчетава с принципите – зачитане, уважение, толерантност и хуманност към детето;
- развива личността на детето, талантите и умствените и физическите му способности, във възможно най-голяма степен...

Концептуалният модел на програмата за предучилищна подготовка предвижда нови параметри за социална интеграцията на 6–7-годишните деца към задължителната подготовка в подготвителни групи, както и към формите за приемственост родителското общество и началното училище.

Съвременните белези на образователната практика осигуряват добронамерено приобщаване на деца от мултикултурна етническа среда, деца с увреждания, деца със специални образователни потребности, деца от непълноценни семейства, както и деца постоянно или временно посещавали детска градина. В обучението по конструктивно-техническа и битова дейност интеграционните процеси се повлияват от специфична характеристика на образователната среда, но в същото време обединяват механизмите за обучение, за вариране на съдържанието и за създаване на позитивни преживявания при действията с материалите и играчките. Приемствеността със семейството е на ниво контакти с родителите. Те благоприятстват преносимостта на придобития в детското заведение опит в семейството, което допринася за неговото обогатяване и мултиплициране.

На преден план се извежда един нов аспект на интеграционните процеси, а именно интегрирането на детето в межкултурна и междуетническа среда, която създава многопосочно социално-комуникационно обвързване, емоционално балансирани преживявания, опознаване и взаимно телериране, разграничаване и обединяване в общочовешки план. Аналозиите за интеграция в този аспект се препокриват частично или се комбинират специализирано с отразените.

С училището интеграционните процеси могат да се разглеждат освен на вътрешно и външно съдържателно ниво, но и на институционално. Детската градина е институцията, подготвяща “кадрите” за институцията – училище.

Особено важни са взаимовръзките и други институции (ВУЗ, неправителствени организации, културни сдружения,...), чиито възможности могат да стимулират интеграционните процеси с образователни информационни и комуникационни технологии, съвременни технически средства, публични инициативи и пр.

Социалната интеграция приобщава детето към общочовешките ценности, към материалната и духовната култура на обществото и гарантира приемствеността в единната социално-педагогическа система “детска градина – училище”.

Конструктивно-техническата дейност в предучилищна възраст е познавателна дейност насочена към бъдещето и перспективите за подготовка и реализация на подрастващите.

Образователната практика за подготовката на децата от предучилищна възраст, в частност на обучението по конструктивно-технически и битови дейности, разполага с перфектен, функционален, отворен и динамичен инструментариум, дидактични средства и форми за прилагане на алтернативни педагогически технологии за овладяване на техниката и технологиите в многообразното проявление на педагогическата закономерност – интеграция.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Андреев, М.* Процесът на обучението. Дидактика. Унив. изд. "Св. Кл. Охридски". С., 1996.
2. *Гайдова, Р.* Прагматична стратегия за формиране на технологична култура чрез обучението по конструиране. Юбилейна научна конференция – 40 години ВТУ "Св. св. Кирил и Методий", ВТУ, 2003.
3. Книга за учители. Моливко. Дидактична система за подготвителна група (6–7 г.). Слово. В. Търново, 2004.
4. Предучилищна педагогика (под ред. на Е. Петрова), Унив. изд. "Св. св. Кирил и Методий", 2001.
5. Програма за подготвителна група в детската градина. Аз Буки, бр. 20, 2003.
6. Речник по психология. С., НИ, 1989.

ИНТЕГРИТЕТ НА КОНСТРУКТИВНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ И БИТОВИ ДЕЙНОСТИ С НОВИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПРАКТИКА

РАДКА ГАЙДОВА

Резюме

Интеграцията като проблем на обучението в предучилищна възраст има богат опит и традиции. От възможностите за взаимодействие на образователната

практика с потенциала на детето зависи развитието на неговите умения, способности и отношение към заобикалящия свят.

На основание посочената закономерност, акцент за разработката представляват някои нива на интеграция:

III вътрешно – съдържателно;

III външно – съдържателно;

III тенденции на образователната практика;

III социално.

От гледна точка на промените в Закона за народната просвета (Д. В. бр. 90, 2002), на въведените държавни образователни изисквания към предучилищното образование, както и на свързаните с тях обновителни процеси, се разкриват алтернативи за методическа интерпретация на известни и непопулярни начини за интеграция в обучението по конструктивно-технически и битови дейности.

Ключови думи: интеграция, приемственост, педагогическо взаимодействие, ниво на интеграция, интеграционни процеси, образователна практика, образователни тенденции, конструктивно-технически и битови дейности.

THE INTEGRATION BETWEEN CONSTRUCTIONAL TECHNICAL AND EVERYDAY ACTIVITIES AND SOME ASPECTS OF THE PRE-SCHOOL TEACHING STRATEGY

RADKA GAIDOVA

Summary

The integration as an aspect of the pre- school teaching has a history full of experience and tradition.

Children's formed skills and abilities and their attitude towards the environment are strongly dependant on the possibilities for interaction between the teaching strategy on one hand and children's potential on the other.

Several levels of integration based on the interaction mentioned above play an important role in writing this study:

III internal contents;

III external contents;

III aspects of the teaching strategy;

III social.

According to the changes in the educational act (the official gazette #90, 2002) and to some newly introduced governmental regulations to the pre-school education as well as to the innovative processes connected to them, several alternatives

for methodical interpretation of popular and unpopular ways of integration in teaching constructional technical and everyday activities are revealed.

Key words: integration, succession, pedagogical correlation, level of integration, processes of integration, teaching strategies, educational tendencies.